

**Ks. ANDRZEJ WITKO, Nabożeństwo do Miłosierdzia
Bożego według bł. Faustyny Kowalskiej,
Wydawnictwo WAM, Kraków 1995, ss. 200**

Gdy mówimy o miłosierdziu Bożym dotykamy jednego z najbardziej podstawowych zagadnień teologii. Chodzi przecież o właściwe pojęcie o Bogu oraz o stosunku Boga do świata w ogólności i do człowieka w szczególności. Chodzi przy tym również o uchwycenie zgodne z prawdą samego stosunku człowieka do Boga. Prawda ta najgłębiej wyraża się w postawie wewnętrznej chrześcijanina wobec miłosierdzia Bożego, a ujawnia się zewnętrznie przez akceptację nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego, które jest już od dziesiątków lat niezwykle popularne. Teraz po beatyfikacji s. Faustyny rozwija się ono niezwykle żywiołowo, a wierni bez obaw mogą je praktykować.

Nic też dziwnego, że temat nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego stał się przedmiotem badań naukowych ks. dra Andrzeja Wit-

ko, pracownika naukowego Papiejskiej Akademii Teologicznej, pochodzącego z krakowskich Łagiewnik. Dotychczas rzeczywistość tego Nabożeństwa nie została zbadana dość wszechstronnie przez różne dyscypliny naukowe, a przede wszystkim w ramach teologii życia wewnętrznego. Toteż intrygującym staje się problem postawiony w niniejszej książce i jego pionierskie opracowanie w świetle metod teologii duchowości oraz innych dyscyplin, takich jak teologia dogmatyczna, liturgia i historia.

W celu pełnego, kompletnego ujęcia problemu autor dzieli książkę na dwie części: pierwsza – w zarysie ogólnym ukazuje doktrynę Nabożeństwa, druga historyczno-teologiczna przedstawia formy tegoż Nabożeństwa w świetle objawień otrzymanych przez Faustynę i w świetle chronologicznego

ich rozwoju. Tak ujęta struktura książki uzależniona jest w swej logice kompozycyjnej od metodologicznego zamysłu. Poszczególne więc rozdziały mają na celu przybliżenie kolejnych form nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego. Dlatego autor najpierw dokonuje w swojej metodzie badawczej analizy odpowiednich tekstów źródłowych objawienia dotyczącego danej formy Nabożeństwa w oparciu o *Dzienniczek* bł. Faustyny i rekonstrukcję ich myśli, a następnie poddaje analizie teologicznej, by wypracować pewną syntezę w zakresie poszczególnych form Nabożeństwa. Całość w ten sposób prowadzonych badań zamyka historyczny opis ich rozwoju.

Ks. Andrzej Witko pierwszą część książki, która składa się z dwóch rozdziałów, traktuje jako wprowadzenie doktrynalne do drugiej, zasadniczej części rozprawy, w której znajduje się punkt ciężkości badań. Dlatego jest ona objętościowo skromniejsza, i ujmując bardzo syntetycznie od strony teologicznej doktryny przedmiot i istotę Nabożeństwa, opierając się na aktualnej literaturze teologicznej. Równocześnie autor zajmuje odpowiednie stanowisko w kwestiach spornych, jakie poruszali teologowie w sprawie kultu Miłosierdzia Bożego, wypowiadając się za opiniami, które uzyskały prawo powszechnego przyjęcia

w teologii. Takie podejście do tematów spornych ujawniło erudycję autora, a zarazem pozwoliło zachować obiektywizm w ocenie teologicznych interpretacji przedmiotu i istoty Nabożeństwa.

Część druga książki, składająca się z pięciu rozdziałów, stanowi, jak już wyżej zaznaczyłem, analizę form Nabożeństwa, a właściwie analizę teologiczną ich treści, przeprowadzoną na podstawie otrzymanych przez Faustynę objawień oraz ich chronologiczną interpretację i rozwój historyczny Nabożeństwa w jego różnych formach. Rozdział pierwszy zajmuje się obrazem Bożego Miłosierdzia, posiadającym fundamentalne znaczenie w posłannictwie Błogosławionej. Ks. Andrzej Witko ukazuje chronologicznie na podstawie *Dzienniczka* objawienia związane z obrazem Miłosierdzia Bożego i ujmując je w trzy grupy. Pierwsza – to objawienia dotyczące roli i miejsca obrazu w Nabożeństwie, druga – obejmuje objawienia związane z malowidłem, poza kontekstem Nabożeństwa, a trzecia grupa – odnosi się pośrednio do wizerunku Bożego Miłosierdzia i zawiera objawienia Jezusa dotyczące Jego postaci, jaka została ukazana na obrazie. Przeprowadzając analizę teologiczną obrazu Miłosierdzia Bożego autor odwołuje się do Magisterium Kościoła i nauki teologów. Natomiast

w części historycznej tegoż rozdziału przedstawia precyzyjnie, dokładnie w oparciu o dane archiwalne, wywiady, historię powstania i dzieje namalowanego obrazu. Rozdział drugi prezentuje istotę święta Miłosierdzia Bożego według przyjętej przez autora metody. Podobnie czyni w rozdziale trzecim omawiając koronkę do Miłosierdzia Bożego, w czwartym – poświęconym godzinie miłosierdzia, i w ostatnim – szerzeniu kultu Miłosierdzia Bożego. Wreszcie w zakończeniu ks. A. Witko dokonuje ogólnej syntezy oraz ujmuje sumatywnie główne wątki przeprowadzonej analizy. Dokonuje jakby skróտowego przeglądu treści poszczególnych rozdziałów całej pracy.

Przedstawiona przez ks. dra Andrzeja Witko książka zasługuje na pozytywne i poważne zainteresowanie. Jest to studium niezwykle ważne nie tylko ze względu na aktualność poruszanej problematyki, jaką podnosi, ale z uwagi na formalny aspekt podejścia do zagadnień, które stanowią jej przedmiot materialny. Można powiedzieć, że autor rozwarstwia swój problem badawczy na trzy analityczne płaszczyzny, próbując stworzyć spójną i logiczną całość. Pierwsza płaszczyzna – to objawienia form Nabożeństwa przez Jezusa bł. Faustynie, druga – to implikacja tegoż objawienia

w obszarze ujęcia teologicznego, a trzecia – to historyczne ukazanie rozwoju poszczególnych form Nabożeństwa. Już takie zestawienie płaszczyznowe jest metodologicznie interesujące. Jako zaplecze bibliograficzne dla tej pracy wykorzystano bogatą literaturę źródłową, zarówno podstawową, jak i opracowania. Pod tym względem autor zapewnił swojej naukowej analizie poważny stopień wiarygodności, jak również pełną znajomość literatury przedmiotu. Sama struktura pracy ujawnia spójny, a równocześnie zgodny z zasadą dysjunkcji układ tematyczny, uwyrażniający twórczy zamysł autora, aby przedstawić każdą formę Nabożeństwa od strony faktologicznej objawienia, teologicznej i historycznej. Całość przemyśleń podana została językiem komunikatywnym, rzeczowym, bardzo ścisłym w wyrażaniu treści. Analityczne konstatacje oraz pojawiające się wnioski udokumentowane zostały przede wszystkim źródłowo. Tym samym autor wykazał bardzo dobrą umiejętność posługiwania się materiałem źródłowym, wielką dojrzałość teologiczną w prowadzeniu analizy danych źródeł. Można zatem śmiało powiedzieć, że niniejsza praca oparta jest po raz pierwszy na pełnej dokumentacji archiwalno-źródłowej, zebranej również w Rzymie, Wilnie i na

Białorusi. Całość tego materiału autor potrafił usystematyzować i poddać zabiegom hermeneutycznym, wykazując przy tym samodzielność podejścia do tematu i dojrzałość w wyciąganiu syntetycznych wniosków oraz ocen.

Biorąc pod uwagę powyższe walory formalno-treściowe książki, należy stwierdzić, że jest to pierwsza, całościowa, archiwalno-źródłowa, twórcza i krytyczna dysertacja nie tylko w polskiej literaturze duchowej. Opracowane zagadnienie przez ks. dra Andrzeja Witko stanowi zatem fundamentalne źródło poznania w sposób prawidłowy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego. Albowiem cześć dla miłosierdzia Bożego stała się ważnym – bo w randze święta – elementem publicznego kultu Kościoła. Już sam ten fakt wskazuje na szczególne znaczenie święta w złożonej strukturze Nabożeństwa, jaką zostawił nam Syn Boży za pośrednictwem największej Mistyczki chrześcijaństwa.

Do istoty Nabożeństwa należą nie tylko wielkie obietnice, ale także wymagania. Na pierwszym miejscu zaś nieodzownie koniecznym składnikiem Nabożeństwa są ufność i czynna miłość bliźniego. *Jeżeli dusza nie czyni miłosierdzia w jakikolwiek sposób, nie dostąpi mojego miłosierdzia w dzień sądu* (24. 10. 1936). Jezus wcielił zatem do Nabożeństwa to, co mówił

w Kazaniu na Górze (por. Mt 5,7); sprecyzował również i życzył sobie, aby każdy czciciel Miłosierdzia wykonywał jeden akt miłosierdzia codziennie wobec drugiego człowieka: czynem, słowem lub modlitwą. Tym sposobem Nabożeństwo do Miłosierdzia, jakie Jezus za pośrednictwem bł. Faustyny chce rozpowszechnić, co rewelacyjnie udowodnił ks. A. Witko, nie może być czystą dewocją, ale głęboko przeżyta wartością chrześcijańskiego życia religijnego i mistycznego. Dopiero praktyka miłosierdzia wobec bliźnich ukazuje skuteczność, integralność i doskonałość Nabożeństwa. A jego realizacja włączona w całość posłannictwa Kościoła i w całość życia chrześcijańskiego, znajduje swoje właściwe miejsce w wypełnianiu form Nabożeństwa proponowanych przez Błogosławioną Mistyczkę.

Jak wiadomo, nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego z woli samego Jezusa przybiera różnorakie formy. Warto pamiętać, że w objawieniach bł. Faustyny, pragnienie Jezusa, by zostało ustanowione święto Miłosierdzia, prawie zawsze występuje razem z wezwaniem do oddawania Mu czci na inne sposoby. Dlatego zarówno nowenna jak i koronka same osiągają swoją pełną skuteczność w związku ze świętem, które jest szczytowym wyrazem

kultu. Jest rzeczywistością, która ożywia wszystkie inne formy Nabożeństwa.

Ufam, że niniejsza książka zostanie przychylnie przyjęta przez tych wszystkich czytelników, którzy interesują się głębią życia duchowego, a nie tylko doskonałością etyczną i może służyć jako konieczny podręcznik do poznania nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego i jego form, które staje się częścią życia kultycznego Kościoła. Skoro nabożeństwo do Miłosierdzia Bożego należy do Kościoła i jego życia, to trzeba, by się w tym życiu realizowało, tzn. by należało do zwyczajnego apostołstwa i codziennego życia reli-

gijnego, prowadząc do mistycznego zjednoczenia z Chrystusem. Dlatego musi mieć przede wszystkim swoje miejsce w podstawowej drodze życia Kościoła – drodze Słowa Bożego, modlitwy i sakramentów oraz na drodze osobistej świętości każdego chrześcijanina. A znajomość książki ks. Andrzeja Witko ułatwi każdemu czytelnikowi zrozumienie oraz realizację nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego. Można ją uznać za przewodnik w oddawaniu czci i w szerzeniu kultu Miłosierdzia, a samego autora za znawcę zagadnienia Miłosierdzia Bożego w zakresie Nabożeństwa.

ks. prof. Stanisław Urbański,
(kierownik katedry teologii duchowości
Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie)